

บทที่ ๒๑

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูภาษาไทยในเขตกรุงเทพมหานคร และเขตการศึกษา ๑๒ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๒๑ ดังนั้น ในบทนี้จะกล่าวถึงการนำหลักสูตรไปใช้โดยอาศัยเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่มีศึกษาไว้

การนำหลักสูตรไปใช้

การนำหลักสูตรไปใช้เป็นลำดับขั้นหนึ่งของการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตร เป็นขบวนการที่จะนำหลักสูตรไปปฏิบัติและประสบผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย เพราะถึงแม้หลักสูตรจะดีเพียงใด มีการตั้งความมุ่งหมายและจัดเนื้อหาวิชาหรือประสบการณ์การเรียนรู้ไว้ดีพร้อม ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ทุกประการ แต่ผู้ใช้หลักสูตรดำเนินการไม่ดี มีความบกพร่องต่าง ๆ แล้ว ก็จะทำให้หลักสูตรนั้นล้มเหลวได้โดยง่าย ดังความเห็นของจอร์จ อา โบซอง (George A. Beauchamp) ที่เชื่อว่า ความสำเร็จของหลักสูตรนั้นขึ้นอยู่กับเงื่อนไขสองประการ คือ

๑. ตัวหลักสูตร
๒. การนำหลักสูตรไปใช้^๑

สมิตร คุณานุกร กล่าวถึงการนำหลักสูตรไปใช้ว่า ประกอบด้วยกิจกรรม ๓ ประเภท คือ

๑. การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน คือการตีความหมายและการกำหนดราย

^๑George A. Beauchamp, The Curriculum of the Elementary School (Boston : Allyn and Bacon, 1964), p. 5.

ละเอียดของหลักสูตร ออกมาในรูปของเอกสารหลักสูตร ได้แก่ ประมวลการสอน โครง
การสอน แผนการสอน และบันทึกการสอน

๒. การจัดปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ภายในโรงเรียน เพื่อให้หลักสูตรบรรลุ
ผลสำเร็จสมความมุ่งหมาย ได้แก่ ห้องเรียน ห้องสมุด วัสดุอุปกรณ์การสอน การจัด
ตารางสอน การจัดครูเข้าสอน และเอกสารประกอบการใช้หลักสูตรต่าง ๆ เช่น หลักสูตร
คู่มือหลักสูตร ประมวลการสอน โครงการสอน แบบเรียน เป็นต้น

๓. การสอนของครู การสอนเป็นหัวใจของการนำหลักสูตรไปใช้ หลักสูตร
สัมฤทธิ์ผลมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับการสอนของครูเป็นส่วนใหญ่ ครูควรเอาใจใส่ต่อการสอน
สอนให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตร และเลือกวิธีสอนให้เหมาะสม

ส่วนดิลก บุญเรืองรอด กล่าวว่า การใช้หลักสูตรให้มีคุณภาพนั้น ควรมีอย่าง
น้อย ๓ ขั้นตอนใหญ่ คือ

- ๑. ศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจอย่างลึกซึ้ง
- ๒. วางแผนการใช้หลักสูตร
- ๓. การบริหารงานสอน

และ จากขั้นตอนทั้งสามนี้ ดิลก บุญเรืองรอด ก็ได้แบ่งออกเป็นขั้นตอนย่อยอีก ๑๒
ขั้น ได้แก่

๑. การทำความเข้าใจหลักสูตรโดยทั่วไป ครูจะต้องศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจ
ทั้งฉบับ ไม่ใช่จะศึกษาแต่เฉพาะวิชาที่ตนสอน เพราะทุก ๆ ส่วนของหลักสูตร มีความสัมพันธ์
กัน และครูไม่ควรละเลยที่จะได้ทราบภูมิหลังและเข้าใจความมุ่งหมายของหลักสูตร เนื่องจาก
จากสองสิ่งนี้จะช่วยชี้แนวทางในการสอนได้อย่างดี

๒. การวิเคราะห์หลักสูตรทั้งในด้านความมุ่งหมายและเนื้อหาโดยพิจารณาประกอบ
กันไปกับนโยบายและแผนงานต่าง ๆ จะช่วยให้การใช้หลักสูตรเป็นไปอย่างรอบคอบและเกิด

ความกลมกลืน ระหว่างขั้นตอนยิ่งขึ้น

๓. การพิจารณากิจกรรมเพื่อสร้างบูรณาการ ผู้สอนทุกคนควรช่วยกันพิจารณาหลักสูตรและช่วยกันวางแผนร่วมกันกับผู้เรียน เพื่อ เป็นแนวทางการจัดกิจกรรม ซึ่งควรจัดให้ต่อเนื่องกันทั้งกิจกรรมในและนอกห้องเรียน

๔. การจัดโปรแกรมการสอน หมายถึงการวางแผนงานระยะยาวของสถานศึกษาให้เหมาะสมทั้งในแง่ปริมาณงาน บุคลากร อุปกรณ์ อาคารสถานที่ ผู้เรียน และเวลา

๕. การจัดการการสอน คือวางแผนงานเป็นรายภาคเรียน

๖. การวางแผนสอนส่วนบุคคล

๗. การวางแผนการสอนร่วมกัน เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างวิชาโดย

ก. ศึกษาความมุ่งหมายการสอนร่วมกัน

ข. ศึกษาความสัมพันธ์ของ เนื้อหาวิชากับวิธีสอน

ค. ศึกษาการกำหนดงานให้นักเรียนทำในปริมาณที่เหมาะสม เพื่อเสริม

ให้เกิดการเรียนรู้

ง. ศึกษาแนวประ เนิ่นผลร่วมกัน

จ. ศึกษาสิ่งที่จะต้องช่วยกันสร้างเสริมให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน เช่น

นิสัยรักการอ่าน ความซื่อสัตย์ ค่านิยมในการทำงาน ฯลฯ

ฉ. เตรียมการศึกษาความพร้อมของผู้เรียน

ช. อื่น ๆ ที่สมควร เช่น แนวการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

๘. การศึกษาความพร้อมของผู้เรียน ผู้สอนควรร่วมมือกันศึกษาความพร้อมของผู้เรียนก่อนเริ่มบทเรียน

๙. การสอน สอนตามที่วางแผนไว้ในขั้นที่ ๖,๗ โดยคำนึงถึงข้อมูลในขั้นที่ ๘ พร้อมทั้งศึกษาปัญหาผู้เรียนและอื่น ๆ ไปด้วย

๑๐. การประชุมประสานงานสอนทุกสัปดาห์ ตารางสอนที่จัดทำในขั้นที่ ๕ ควรจัด เวลาที่ผู้สอนว่างตรงกัน เพื่อจะได้ใช้เวลาอันประชุมวางแผนปฏิบัติงานและประสานงานสอน รายงานความก้าวหน้าในการสอน ผลการสอน ปัญหาต่าง ๆ ทั้งของผู้สอนและผู้เรียน ช่วยกันแก้ปัญหา จัดทำเรื่องมีขอวัดผล จัดโครงการเสริม เช่น เอกสาร การวิจัย การบริการต่าง ๆ และอื่น ๆ เป็นต้น

๑๑. การประเมินผลการเรียนการสอน ความก้าวหน้าของงาน และการทำ-
งานของบุคลากร

๑๒. การปรับปรุงการเรียนการสอน นำผลที่ได้ขึ้น ๑๑ มาปรับปรุงงานใน
โอกาสต่อไป

บทบาทของครูในการใช้หลักสูตร

ความสำเร็จของหลักสูตรขึ้นอยู่กับองค์ประกอบสำคัญ คือ ตัวหลักสูตร และ
การนำหลักสูตรไปใช้ประกอบกัน มิใช่ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบเพียงประการใดประการหนึ่งเท่านั้น
หลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสม สามารถสื่อความหมายให้แนวทางครูผู้สอนนำไปใช้ได้
เป็นอย่างดี และครูเองจะต้องนำหลักสูตรไปใช้จริง ๆ และอย่างถูกต้องด้วย ครูจึงควรตระ-
หนักถึงบทบาทของตนในฐานะผู้ใช้หลักสูตรคนหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่ง ดังที่ระพีชัย นาคทรพรพ
ได้กล่าวว่า

ในการนำหลักสูตรไปปฏิบัติ บุคคลที่มีความสำคัญที่สุดในขั้นนี้ก็คือครู การเขียน
หลักสูตรนั้น เป็นงานไม่ยากนัก และจะเขียนให้สวยงามอย่างไรก็ได้ แต่การ
นำหลักสูตรไปใช้สอนให้เกิดผลเป็น เรื่องยากยิ่ง...ต้องอาศัยครูซึ่งมีความรู้
ความสามารถในวิชานั้น ๆ^๒

หลักสูตรจะไร้ความหมายทันที ถ้าครูไม่สามารถนำมาใช้ให้เกิดผลได้ในชั้นเรียน
เพื่อให้ครูใช้หลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ เกียรติ ช่วยการ จึงแนะนำว่า "ครูควรใช้
หลักสูตรเป็นเอกสารอ้างอิง และเป็นจุดตั้งต้นของการสอน โดยถือว่าหลักสูตรเป็นเครื่องมือ

001846

^๑ดีลลภ บุญเรืองรอด, "การใช้หลักสูตรและการบริหารงานสอน", ครูปริทัศน์
๓ (กุมภาพันธ์ ๒๕๒๑) : ๔๒ - ๔๑.

^๒ระพีชัย นาคทรพรพ, ประมวลข้อคิดเห็นทางการศึกษาไทย (กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์อารศาสนา, ๒๕๑๔), หน้า ๔๖.

ทางวิชาชีพอย่างหนึ่งของผู้ประกอบการอาชีพทางการศึกษา เช่นเดียวกับอาชีพอื่น ๆ ที่ต้องมี เครื่องมือเฉพาะของเขา"^๑

ธวัชจรรยา ประไพตระกูล ได้ให้ความเห็นว่า ผู้ที่จะเป็นครูสำหรับหลักสูตรใหม่ ควรจะมีคุณสมบัติดังนี้

๑. มีความสามารถในการตีความหมาย "จุดหมาย" ของหลักสูตรแต่ละระดับชั้น และจุดหมายของหลักสูตรเฉพาะวิชา เป็นพฤติกรรมได้
๒. ควรจะรู้จักเลือกเนื้อหาวิชาให้เหมาะสมตามระดับชั้น เพื่อศึกษาค้นคว้าหาประสบการณ์เพิ่มเติม ไม่ยึดตำราเล่มเดียวในการสอน.
๓. ต้องศึกษาริธีสอนแบบต่าง ๆ ตลอดจนเทคนิคสมัยใหม่และรู้จักเลือกใช้วิธีสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหา ตลอดจนคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล นอกจากนี้ควรศึกษาเทคนิคต่างๆในการสอน เพราะการรู้วิธีสอน เพียงอย่างเดียวจะไม่ช่วยให้การสอนประสบความสำเร็จเท่าที่ควร
๔. ในด้านการสอนครูต้องเป็นคนที่มีความรู้กว้างขวาง รู้จักสัมพันธ์เนื้อหาวิชา ผูกให้มัก เรียน รู้จักสัมพันธ์ความคิด มีความคิดสร้างสรรค์ และรู้จักนำเอาความรู้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์
๕. ในการสอนบางสาขาวิชามีการฝึกทักษะให้สัมพันธ์กัน ทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ครูจะต้องมีวิธีดำเนินการสอนนักเรียนให้ได้ทักษะทุกด้านในแต่ละชั่วโมงที่สอน โดยไม่ต้องแบ่งสอนเป็นชั่วโมงวรรณคดี หลักภาษาและการใช้ภาษา
๖. ในด้านการวัดและประเมินผล ครูต้องศึกษาหาความรู้ให้ต้องแท้ต้องกำหนดเกณฑ์การวัดผลให้แน่นอนว่าจะมีวิธีการอย่างไร ทหาริธีปฏิบัติที่ง่ายและมีประสิทธิภาพ
๗. มีความกระตือรือร้นที่จะปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ^๒

^๑ ใเกียรติ ช่วยการ, "ครูผู้คิดเห็นของศึกษานิเทศก์แลครูใหญ่เขตการศึกษา ๕ เกี่ยวกับการปรับปรุงหลักสูตรประถมศึกษา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิตศึกษาด้านบริหารการศึกษาด้านศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๔), หน้า ๒๐.

^๒ ธวัชจรรยา ประไพตระกูล, "ครูกับหลักสูตรใหม่" วารสารครูศาสตร์ ๔ (พฤศจิกายน - ธันวาคม ๒๕๒๑) : ๘๒ - ๘๓.

กรมสามัญศึกษาก็ได้กล่าวถึงบทบาทของครูว่า "นอกจากปฏิบัติหน้าที่ของตนเต็มความสามารถแล้ว ครูต้องเข้าใจหลักสูตรและเนื้อหาวิชาโดยแจ่มแจ้ง" และเสนอแนะว่า ครูหลักสูตรใหม่ควรมีลักษณะสำคัญประการหนึ่ง คือ เป็นผู้ "ถึงหลักสูตร" นั่นคือครูต้อง

- เข้าใจจุดมุ่งหมาย หลักการ และโครงสร้างของหลักสูตรดี
- เข้าใจแบบการสอนและรู้จักกำหนดการเรียนการสอน
- มีความรู้ความเข้าใจ สื่อการเรียนการสอนดี
- มีความรู้ความเข้าใจ กระบวนการเรียนการสอนดี
- มีความรู้ความเข้าใจ ในการวัดและประเมินผลดี
- พร้อมทั้งจะปรับวิธีการสอนให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น โรงเรียน และนักเรียน^๑

อย่างไรก็ตามการที่ครูจะ "ถึงหลักสูตร" ได้ดีเพียงไรนั้น เชื่อกันว่าประการหนึ่ง คือ ให้ครูได้มีส่วนร่วมในการปรับปรุงหลักสูตรนั้น ๆ และการให้ครูมีส่วนร่วมในการนี้ก็จะกลับช่วยให้การปรับปรุงหลักสูตรบรรลุผลตามที่มุ่งหมายยิ่งขึ้นด้วย ดังที่ เจ อาร์ กัส (J.P. Guss) เคยกล่าวว่า "การพัฒนาหลักสูตรแม้จะใช้วิธีการที่ดีเพียงไรก็อาจล้มเหลวได้ถ้าไม่มีครูเข้าไปร่วมดำเนินการด้วย"^๒

ออเดรย์และโฮวาร์ด นิโคลส์ (Audrey Nicholls and Howard S. Nicholls) เชื่อว่า "หากครูมีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตรจะทำให้ครูรู้และเข้าใจหลักสูตรดีขึ้น และสามารถนำหลักสูตรไป ปฏิบัติหรือเป็นแนวทางจัดการเรียนการสอนได้อย่างถูกต้องเหมาะสม"^๓

^๑กรมสามัญศึกษา, คู่มือบริหารงานวิชาการระดับประถมศึกษา (หน่วยศึกษานิเทศก์, กรมสามัญศึกษา, ๒๕๒๒), หน้า ๒๔ - ๔๐.

^๒Centre for Educational Research and Innovation (CERI), Styles of Curriculum Development (Conference held at Allerton Park, Monticello, Illinois, U.S.A. 19 - 23 September 1971), Preface.

^๓Audrey Nicholls and S. Howard Nicholls, Developing a Curriculum : A Practical Guide (London : George Allen & Unwin, 1978), pp.

การวิจัยของหลายคนได้ผล ซึ่งช่วยสนับสนุนความคิดเห็นดังกล่าวข้างต้นเป็นอันมาก เช่น เฟย์ เดวิส พิคเก็ต (Faye Davis Pickett)^๑ และน้อมศรี แดงท่า^๒ ได้ศึกษาความสามารถของครูสองกลุ่มในการใช้หลักสูตร กลุ่มหนึ่งเป็นกลุ่มทดลอง มีโอกาสเข้าร่วมในการปรับปรุงหลักสูตร แต่อีกกลุ่มหนึ่ง คือ กลุ่มควบคุม ไม่มีบทบาทในการปรับปรุงหลักสูตร ได้ผลการวิจัยคล้ายคลึงกันว่า ครูในกลุ่มทดลองที่มีโอกาสเข้าร่วมในการปรับปรุงหลักสูตร มีความรู้ ความเข้าใจ ในหลักสูตร และการใช้หลักสูตรได้ดีกว่าครูอีกกลุ่มหนึ่ง

นอกจากนี้ การศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการปรับปรุงหลักสูตร ดังเช่น การวิจัยของน้อมศรี แดงท่า^๓ อริวรรณ อุทยานันท์^๔ และ อภิวัฒน์ ปรีชาประศาสน์^๕ ได้พบว่า ครูส่วนใหญ่ต้องการมีส่วนร่วมในการร่าง ปรับปรุง และแก้ไขหลักสูตร สุจริต เพียรชอบ เห็นด้วยเป็นอย่างยิ่งหากจะเป็นไปได้ถ้าให้ครูมีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตร เพราะครูเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดนักเรียน มีความเข้าใจนักเรียน

^๑Faye Davis Pickett, "The Development and Evaluation of a Teacher - Oriented Curriculum Development Process", Dissertation Abstracts International, 40 (November 1979) : 2454 - A.

^๒Nomsri Dangharn, "An Investigation of Teacher Innovation and Attitude toward Participation in Curriculum Planning and Use", Dissertation Abstracts International, 40 (November 1979): 4686 - A.

^๓Ibid.

^๔อริวรรณ อุทยานันท์, "หลักสูตรวิชาภาษาไทยในระดับป.ศ.สูง ของวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร" (วิทยานิพนธ์ปริกตามหาบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๗), หน้า ๔๑.

^๕อภิวัฒน์ ปรีชาประศาสน์, "ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๑๘ หมวดวิชาภาษาไทย" (วิทยานิพนธ์ปริกตามหาบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๘); หน้า ง.

มีโอกาสในการจัดประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมให้นักเรียน มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้น ได้ศึกษามาโดยตรงและสอนเองโดยตรง" ซึ่งหมายถึงใช้หลักสูตรเองโดยตรง ย่อมเป็นผลให้ครูรู้ เข้าใจ และใช้หลักสูตรได้ดียิ่งขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากหลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๒๑ เพิ่งจะเริ่มใช้ได้เพียง ๒ ปีการศึกษา เท่าที่ทราบไม่มีผู้ใดศึกษาไว้โดยตรง ที่ผิอยู่บ้างเป็นงานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตรฉบับอื่นเป็นส่วนมาก สำหรับหลักสูตรฉบับ ๒๕๒๑ก็พอมิบ้าง ซึ่งถึงแม้จะไม่เกี่ยวข้องกันโดยตรง แต่ก็อาจจะเป็นแนวทางในการวิจัยครั้งนี้ได้ ผู้วิจัยจึงรวบรวมมากล่าวถึงไว้ในท้ายของบทที่ ๒ นี้ ด้วยพร้อมกัน

จากรายงานสรุปผลการวิเคราะห์หลักสูตรประถมศึกษา ๒๕๐๓ ~~สรุปใจความสำคัญ~~ ของหลักสูตรวิชาภาษาไทยนั้น อยู่ที่มีการส่งเสริมให้เด็กมีทักษะพื้นฐานทางภาษา ~~คือ~~ ฟัง พูด อ่าน เขียน และมุ่งให้ทักษะเหล่านี้เป็นพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้ทุกอย่าง การนำเอาประสบการณ์รอบตัวเด็กมาใช้ประกอบในการเรียนนับว่าเป็น การสมควรยิ่งและการเน้นให้สอนทักษะเขียน คิด แต่งความให้เหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอนไม่ตายตัว และให้ยืดหยุ่นเวลาได้ก็นับว่าถูกต้องเหมาะสม แต่ความมุ่งหมายของหลักสูตรบางประการไม่เหมาะสมกับวัยประสบการณ์ของเด็ก และบรรลุผลได้ยาก บางประการก็กำหนดไว้แคบและราบรื่นเกินไป เนื้อหาหลักสูตรกำหนดไว้แน่น เบียดความมุ่งหมายและวิธีสอน ไม่ได้แยกไว้ให้ชัดเจนทำให้ไม่สะดวกแก่การปฏิบัติ ไม่สอดคล้องกับความมุ่งหมาย ค่อนข้างยากและมากเกินไป การกำหนดวิธีสอนยึดถือทฤษฎี เกสตัลท์จนเกินไป ไม่กลมกลืนกับธรรมชาติและลักษณะของภาษาไทยและครูเองก็ไม่สนใจการสอนด้วยวิธีดังกล่าว ครูไม่มีโอกาสศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรก่อนที่จะสอน

ผู้วิจัย เพียรชอบ, "ผู้มีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตร", ประมวลบทความประกอบ การเรียนวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอนระดับมัธยม (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๒), หน้า ๑.

จึงไม่เข้าใจความต้องกรรของหลักสูตรเพียงพอ ผลก็คือ ครูส่วนใหญ่ไม่ได้สอนตามหลักสูตร หรือประมวลการสอน ยึดแค่แบบเรียนของเด็กเป็นที่ตั้งสำคัญ ขาดครู คู่มือครู แบบเรียน หนังสือประกอบการค้นคว้า อุปกรณ์การสอน ประมวลการสอนและโครงการสอนก็ไม่เหมาะสมกับเนื้อหาและสภาพท้องถิ่น^๑

สำหรับการใช้หลักสูตรวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๐๓ รายงานสรุปผลการวิเคราะห์หลักสูตรมัธยมศึกษาของอนุกรรมการการวิเคราะห์หลักสูตรมัธยมศึกษาได้กล่าวแยกไว้ มีแต่ผลการวิเคราะห์รวมทั้งฉบับ ซึ่งสรุปผลได้ว่า

๑. ด้านความมุ่งหมาย หลักสูตรกำหนดไม่ชัดเจน ครูไม่สามารถปฏิบัติได้ถูกต้องครบถ้วน บางหมวดวิชาที่กำหนดความมุ่งหมายไว้มากและยากเกินไป

๒. เนื้อหาของหลักสูตร กำหนดไว้ไม่ชัดเจน อัตราเวลาเรียนบางวิชาไม่พอเพียง เนื้อหาซ้ำซ้อน ขาดความต่อเนื่อง ไม่เหมาะสมกับชั้นเรียนและสภาพการณ์

๓. ไม่มีการเตรียมการในการใช้หลักสูตร ทั้งในด้านบุคลากร วัสดุประกอบการใช้หลักสูตร และอุปกรณ์การสอนต่าง ๆ จึงปรากฏว่ามีความขาดแคลนในทุก ๆ ด้าน

๔. ด้านการวิเคราะห์และประเมินผล ยังไม่ได้มาตรฐาน เน้นการสอบได้

- ตก เนื้อหาและคะแนนของวิชาไม่ได้สัดส่วนกัน ไม่มีการวิเคราะห์ผลการสอบและนำผลของการสอบไปปรับปรุงการเรียนการสอน การสอนมุ่งเพื่อให้สอบได้ ทำให้ไม่สนองวัตถุประสงค์การศึกษาเท่าที่ควร^๒

ในปีการศึกษา ๒๕๑๖ มงคลวรฤท ทองสุขโขทัย ได้ศึกษาปัญหาการสอนภาษาไทยในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนมัธยมแบบประสม โดยมีวัตถุประสงค์ประการหนึ่งคือ ต้องการศึกษาค้นหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตรวิชาภาษาไทยของโรงเรียนมัธยมแบบ

^๑กระทรวงศึกษาธิการ; รายงานสรุปผลการวิเคราะห์หลักสูตรประถมศึกษา ๒๕๐๓ (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว; ๒๕๑๗), หน้า ๒๑.- ๔๓.

^๒กระทรวงศึกษาธิการ; รายงานสรุปผลการวิเคราะห์หลักสูตรมัธยมศึกษา ๒๕๐๓ (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๑๗), หน้า ๒๓ - ๓๔.

ประสม ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม ตามความคิดเห็นครูผู้สอนวิชาภาษาไทย ๑๔๗ คน หัวหน้า
สายวิชาภาษาไทย ๒๐ คน และนักเรียนในโรงเรียนมัธยมแบบประสม ๓๗๓ คน จากโรง-
เรียนมัธยมแบบประสม ๒๐ โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมัธยมแบบประสมมีปัญหาใน
การใช้หลักสูตรวิชาภาษาไทย ดังนี้

๑. ขาดประมวลการสอน และ เอกสารประกอบการเรียนบางวิชาไม่เพียงพอ
๒. ครูส่วนใหญ่ไม่ใช้อุปกรณ์การสอน เนื่องจากมีอุปกรณ์ไม่เพียงพอ
๓. การจัดกิจกรรมของครูส่วนใหญ่ คือ การอธิบายประกอบการซักถามและ
บรรยายตามเนื้อหาของบทเรียน จำนวนนักเรียนเป็นอุปสรรคในการจัดกิจกรรมประเภทอื่น
๔. การวัดผลไม่สามารถวัดได้ทุกด้านตามความมุ่งหมายของการสอนส่วนใหญ่จะ
วัดผลระหว่างปีโดยให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด

เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย ในปีการศึกษา ๒๕๑๔
สุมิตร คุณานุกรและคณะ ได้สำรวจปัญหาการใช้หลักสูตรฉบับนี้ โดยส่งแบบสอบถามไปตาม
โรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญ ในเขตกรุงเทพมหานคร และเขตการศึกษาทั้ง ๑๒ เขต
รวมทั้งโรงเรียนมัธยมแบบประสมทั่วประเทศ เพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหาร ๖๒๔ คน
หัวหน้าหมวดวิชาต่าง ๆ ๑๑๗๐ คน อาจารย์ผู้สอนวิชาต่าง ๆ หมวดวิชาละ ๒ คน รวม
๒๑๐๔ คน เจ้าหน้าที่แนะแนว ห้องสมุด ทะเบียน และวัดผล ๖๓๑ คน พบว่า โรงเรียน
มัธยมศึกษาสายสามัญมีปัญหาในการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๑๔ มาก
กว่าโรงเรียนมัธยมแบบประสม ปัญหาการใช้หลักสูตรที่ปรากฏโดยทั่วไป ได้แก่

๑. ปัญหาบุคลากรไม่พอเพียง
๒. ปัญหาความร่วมมือระหว่างโรงเรียนในกลุ่ม
๓. ปัญหาการจัดโปรแกรมให้สอดคล้องกับลักษณะและความต้องการของท้องถิ่น

มิ่งคลารรณ ทองสุขโขทัย, "ปัญหาการสอนภาษาไทยในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
ของโรงเรียนมัธยมแบบประสม" (วิทยานิพนธ์ปริศนาคณาจารย์คิด แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๗), บทคัดย่อ.

๔. ปัญหาความไม่พอเพียงด้านงบประมาณ
 ๕. ปัญหาการเปิดวิชาเลือกต่าง ๆ
 ๖. ปัญหาความรู้ความเข้าใจของครูในการวัดและประเมินผล
 ๗. ปัญหาความเข้าใจของครูที่มีต่อหลักสูตร
- สำหรับวิชาภาษาไทย ผลการสำรวจปรากฏว่าประสบปัญหาดังต่อไปนี้ คือ
๑. งบประมาณไม่พอเพียง
 ๒. ครูขาดความเข้าใจในเรื่องของหลักสูตร
 ๓. ปัญหาการเปิดรายวิชาเลือกต่าง ๆ
 ๔. เนื้อหา กับ เวลาเรียนไม่พอติดกัน
 ๕. หนังสืออ่านประกอบมีจำนวนมากเกินไปหรือไม่พอ
 ๖. เวลาที่จะให้นักเรียนค้นคว้าเพิ่มเติมไม่มีหรือไม่มาก
 ๗. ปัญหาการเขียนจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม
 ๘. ปัญหาการประเมินผลการเรียนให้ครบทั้ง ๔ ทักษะ
 ๙. ปัญหาการจัดระดับคะแนน

ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ควรจะให้เห็นความสำคัญของครูผู้สอน และบทบาทในด้านหลักสูตรโดยจัดให้ครูได้รับการอบรมอย่างรีบด่วนโดยเร็ว และกลุ่มโรงเรียนควรจะมอบหมายให้มากกว่าเดิม

ในปีการศึกษา ๒๕๑๘ อภิวัฒน์ ปริษาประศาสน์ ได้วิจัยเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๑๘ หมวดวิชาภาษาไทย โดยใช้แบบสอบถามตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างประชากร ๔ กลุ่ม คือ ผู้บริหาร ๖๘ คน ศึกษานิเทศก์หมวดวิชาภาษาไทย ๑๒ คน ครูสอนวิชาภาษาไทย ๑๑๐ คน และนักเรียน

สุมิตร คุณานุกร, ปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๑๘ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา และในโรงเรียนมัธยมแบบประสม (แผนกวิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, [ม.ป.ป.]), หน้า ๓๘ - ๑๐๐.

ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ๒๐๐ คน จากโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายทั่วประเทศ ปรากฏผลว่า

๑. ในด้านความมุ่งหมายและเนื้อหาของหลักสูตรหมวดวิชาภาษาไทย กลุ่มตัวอย่าง เห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับปานกลาง และบางประการควรแก้ไขปรับปรุงให้ทันสมัย น่าสนใจ และเหมาะสมกับสถานการณ์และความต้องการของสังคม

๒. ในด้านการเรียนการสอน ครูภาษาไทยใช้วิธีสอนหลายวิธี เช่นการรวมห้อง การสอนเป็นคณะ การใช้บทเรียนสำเร็จรูป และการให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าเป็นรายบุคคล นักเรียนต้องการให้ครูสอนโดยใช้กิจกรรม เช่น การโต้วาทีบ้าง และต้องการการสอนด้วยวิธีบรรยาย และใช้อุปกรณ์

๓. ด้านอุปกรณ์การสอน ครูต้องการแบบเรียนและคู่มือครูกมาก

๔. การวัดและประเมินผล ครูภาษาไทยและนักเรียน เห็นว่าการวัดผลในระบบใหม่มีประสิทธิภาพ และทำให้การเรียนการสอนบรรลุผลได้ในระดับปานกลาง ในขณะที่ผู้บริหารและศึกษานิเทศก์ เห็นว่า มีประสิทธิภาพและเหมาะสมมาก

๕. ปัญหาต่าง ๆ ในการใช้หลักสูตร ได้แก่ ครูไม่เข้าใจความมุ่งหมายและเนื้อหาของหลักสูตร เนื่องจากไม่ได้รับการนิเทศเกี่ยวกับหลักสูตรและประมวลการสอน ไม่มีอุปกรณ์การเรียนการสอน

๖. การร่างและปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร ครู ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์และนักเรียน ปรารถนาอย่างยิ่งที่จะมีส่วนร่วมในการร่าง แลปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร ครูและนักเรียนเห็นพ้องกันว่า ควรแก้ไขความมุ่งหมายและเนื้อหาของหลักสูตรหมวดวิชาภาษาไทย

๗. ความต้องการและข้อเสนอแนะ ครูภาษาไทยต้องการการอบรมสัมมนาทางวิชาการ เกี่ยวกับการแนะนำวิธีสอนใหม่ ๆ กิจกรรมพิเศษ วิธีทำและใช้อุปกรณ์ และการสาธิตการสอนเป็นครั้งคราว นักเรียนต้องการให้ครูเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นและใช้วิธีการสอนใหม่ ๆ

อภิวัฒน์ ปรีชาประศาสน์; "ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช ๒๕๑๔ หมวดวิชาภาษาไทย", หน้า ๔๔ - ๑๐๒.

สำหรับหลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษา ได้มีผู้สนใจ
ศึกษาไว้ดังนี้

ปีการศึกษา ๒๕๑๖ สุพจน์ พฤกษ์วัน วิจัยเกี่ยวกับหลักสูตรภาษาไทยในระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษา ฉบับ พุทธศักราช ๒๕๐๔ โดยใช้วิธีสังเกตแบบสอบถามไปตาม
ความคิดเห็นของอาจารย์ภาษาไทย ๓๒ คน และนักศึกษา ๒๕๐ คน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า
ครูอาจารย์ผู้สอน เข้าใจจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และนำหลักสูตรไปใช้ในกระบวนการเรียน
การสอน และการประเมินผลในระดับน้อยมาก ผู้วิจัยจึงให้ข้อเสนอแนะว่า ควรจะได้มี
การพิจารณาปรับปรุงความมุ่งหมายของหลักสูตรให้ชัดเจนแจ่มแจ้ง เข้าใจง่าย ครูจะได้
เข้าใจจุดมุ่งหมายของหลักสูตรดีขึ้น สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการสอน ทำให้นักเรียน
ของตนบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้

พ.ศ. ๒๕๑๗ ฉวีวรรณ คูหาภินันท์ ได้ศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรวิชาภาษาไทย
ระดับประกาศนียบัตรชั้นสูงของวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

๑. ความมุ่งหมายของหลักสูตรเหมาะสมดีแล้ว อาจารย์ในหมวดวิชามีการประ
ชุมปรึกษาหารือกันเกี่ยวกับเรื่องนี้ค่อนข้างมาก แต่ก็อยากให้มีการปรับปรุงความมุ่งหมายของ
หลักสูตรให้ละเอียด ชัดเฉพาะเจาะจง ทั้งอาจารย์และหัวหน้าหมวดวิชา ภาษาไทย อยากมี
ส่วนร่วมในการปรับปรุงหลักสูตรค่อนข้างมาก

๒. เนื้อหาของหลักสูตร กำหนดไว้เหมาะสมและสอดคล้องกับความมุ่งหมาย
ของหลักสูตรในระดับปานกลาง รายวิชาที่กำหนดไว้เหมาะสมค่อนข้างมาก เนื้อหาที่มีความยาก
ง่าย เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนในระดับปานกลาง

สุพจน์ พฤกษ์วัน, "การวิเคราะห์และประเมินผลหลักสูตรภาษาไทยระดับ
ป.ก.ศ. พุทธศักราช ๒๕๐๔" (ปริทัศน์นิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรี-
นครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๑๖), หน้า ๑๕๐.

๓. เวลาที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ควรเพิ่มเวลาเรียนขึ้นอีกเล็กน้อย*

เกี่ยวกับหลักสูตร ฉบับพุทธศักราช ๒๕๒๑ สมพงษ์ จิตระดับ ได้วิจัยเรื่องความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษา และครูประจำการโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานครต่อการใช้หลักสูตรประถมศึกษา ๒๕๒๑ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูประจำการโรงเรียนประถมศึกษา เกี่ยวกับความพร้อมในการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ ในด้านอาคารสถานที่ แหล่งบริการวิชาการ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร และวัสดุหลักสูตร กิจกรรมสื่อการเรียน การวัดและประเมินผล ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม ถามความคิดเห็นของผู้บริหาร ๒๒๔ คน และครูประจำการ ๒๖๖ คน ผลการวิจัย สรุปได้ว่า

๑. โรงเรียนโดยทั่วไปส่วนใหญ่ยังไม่พร้อมที่จะปฏิบัติตามแนวหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ อย่างเต็มที่ เพราะมาตรฐานและคุณภาพของโรงเรียนยังต่างกัน ทั้งทางด้านขนาด บุคลากร นักเรียน และคุณภาพการสอน
๒. ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ มีความพร้อมในตัวเองสูงมากทั้งทางด้านระดับการศึกษา ประสบการณ์ และอายุ เหล่านี้จะเป็นผลต่อการจัดการศึกษาตามแนวหลักสูตรฯ ได้
๓. ครูประจำการโดยส่วนรวม มีความพร้อมในด้านประสบการณ์ อายุสูงพอควร และสามารถสอนและปรับตัวเองให้เข้ากับการดำเนินการเรียนการสอน ตามแนวหลักสูตรใหม่ได้เป็นอย่างดี ถ้าได้รับการอบรมเรื่องหลักสูตรใหม่เพียงพอ และได้รับความสนับสนุนด้านความพร้อมอื่นๆ
๔. ความพร้อมด้านอาคารสถานที่ และแหล่งบริการทางวิชาการ ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่า ควรจะได้มีการปรับปรุงให้ดีขึ้น
๕. ความพร้อมในด้านความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักสูตร และวัสดุหลักสูตร กลุ่มตัวอย่างบางส่วนเห็นว่า มีความพร้อมดีแล้ว แต่บางส่วนก็เห็นว่าควรปรับปรุงให้ดีขึ้น

.....
 *จิวรรณ คุณากันทม, "หลักสูตรวิชาภาษาไทยระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับสูงของวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร", หน้า ๑๔๒ - ๑๔๓.

๖. ความพร้อมด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ส่วนใหญ่เห็นว่า พร้อมดีอยู่แล้ว
แม้บางส่วนควรจะได้ปรับปรุง

๗. ความพร้อมด้านสื่อการเรียน ส่วนใหญ่เห็นว่าควรปรับปรุง

๘. ด้านการวัดและประเมินผล กลุ่มตัวอย่างความคิดเห็นแตกต่างกัน กลุ่มหนึ่ง
เห็นว่าควรปรับปรุง อีกกลุ่มหนึ่งเห็นว่า มีความพร้อมดีแล้ว

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยอีก เรื่องหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอน
ต้น พุทธศักราช ๒๕๒๑ เป็นผลการวิจัยของสุมาลี จันทร์ชลอ เรื่องการติดตามผล
การปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนระดับมัธยมศึกษา
ตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๒๑ ของครูโรงเรียนราษฎร์ และโรงเรียนรัฐบาลในกรุงเทพ
มหานคร ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้เครื่องมือ ๓ ชนิด ได้แก่ แบบ
สอบถาม, แบบสอบถามและสัมภาษณ์ครูจำนวน ๒๑๗ คน สรุปผลได้ว่า

๑. ครูโดยส่วนรวมมีความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนค่อนข้างน้อย
๒. ครูโรงเรียนรัฐบาลมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียน
สูงกว่า ครูโรงเรียนราษฎร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
๓. ครูปฏิบัติถูกต้องตามระเบียบการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรใหม่ใน
ระดับปานกลาง
๔. ครูโรงเรียนราษฎร์ และโรงเรียนรัฐบาลปฏิบัติตามระเบียบฯ ได้ถูกต้อง
ไม่แตกต่างกัน
๕. ครูมีปัญหาสำคัญในการประเมินผลการเรียนตามระเบียบฯ ในเรื่องต่อไปนี้คือ
 - ก. คู่มือการวัดและประเมินผลฯ ไม่พอเพียง

สมพงษ์ จิตระดับ, "ความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษา และครูประจำการ
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ต่อการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช
๒๕๒๑" (วิทยานิพนธ์ปริญตพินิจศึกษาบัณฑิต แผนกวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๑), หน้า ๑๔๘ - ๑๔๙.

- ข. ขาดความรู้เรื่องระเบียบฯ
- ค. ขาดบุคคลที่จะให้คำปรึกษาแนะนำ
- ง. ขาดความรู้เกี่ยวกับวิธีการเขียนข้อสอบให้ดีและเหมาะสม
- จ. ขาดความรู้เกี่ยวกับการเขียนจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม
- ฉ. ขาดความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผล
- ช. ขาดความรู้เกี่ยวกับวิธีการประเมินผลก่อนเรียน

๖. ครูโรงเรียนราษฎร์ มีปัญหาในเรื่องขาดความรู้เรื่องระเบียบฯ ขาดความรู้เรื่อง การประเมินผลแบบใช้กลุ่มใช้เกณฑ์ ขาดความรู้เรื่อง การคัดเกรด ขาดบุคคลที่จะให้คำปรึกษาแนะนำมากกว่าครูโรงเรียนรัฐบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

๗. ความรู้ในหลักการประเมินผลการเรียนตามระเบียบฯ การปฏิบัติตามระเบียบฯ และปัญหาในการปฏิบัติตามระเบียบฯ ดังกล่าว มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากผลการวิจัยที่กล่าวมา เห็นได้ว่าการใช้หลักสูตรไม่ว่าฉบับใดหรือระดับใด มักมีปัญหาเกิดขึ้นเสมอ ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากความไม่สมบูรณ์ของตัวหลักสูตรเอง หรือมี ฉะนั้นก็ เพราะเกิดความบกพร่องต่าง ๆ ทางด้านกิจกรรมการใช้หลักสูตร การศึกษาความคิดเห็นของครูภาษาไทย เขตกรุงเทพมหานครและเขตการศึกษา ๑๒ เกี่ยวกับการใช้หลักสูตร วิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๒๑ ในครั้งนี้ จะช่วยชี้ให้เห็นว่าหลักสูตรดังกล่าวมีข้อดี ข้อบกพร่องตรงส่วนใด การนำไปใช้มีลักษณะเช่นไร มีปัญหาหรือไม่ เพียงใด และควรจะทำอย่างไรเพื่อให้หลักสูตรบรรลุจุดมุ่งหมายที่ต้องการได้ดียิ่งขึ้น ผู้วิจัย จึงสนใจและเห็น เป็นการสมควรที่จะศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรนี้แต่ในระยะที่เพิ่งเริ่มนำมาใช้กัน

สุมาลี จันทร์ชอ, "การติดตามผลการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช ๒๕๒๑" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาศึกษาศาสตร์ แผนกวิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๑), บทคัดย่อ.